

Levende Have onderzoek naar leeftijd van kippen

En de oudste is...

Uit een onderzoek via de website van Levende Have blijkt dat kippen heel oud kunnen worden. Een van de deelnemers aan de enquête laat weten dat haar oudste kip een 18-jarige hen is. Deze 'mengelmoes' is daarmee de oudste van alle kippen die voor het onderzoek zijn aangemeld.

Vanuit mijn werk als onderzoeker bij het Louis Bolk Instituut heb ik vrijwel alleen met leghennen van pluimveebedrijven te maken. Die verlaten de boerderij nog voordat ze anderhalf jaar oud zijn en worden dan 'oude kippen' genoemd, voornamelijk omdat ze minder eieren leggen die ook van mindere kwaliteit zijn. Maar hoe oud kan een kip echt worden, vroeg ik me al tijden af. Ik had eens gelezen over een hobbykip van 16 jaar, maar hoe uitzonderlijk is dat? En maakt het nog uit tot welk ras de kip hoort? Worden sommige rassen ouder dan andere? En hoe oud kunnen legkippen echt worden?

Top vijf oudste kippen

1

Mengelmoes hen van 18 jaar

'Ze is de laatste weken niet zo fit meer', aldus haar eigenaar. Samen met ruim veertig andere kippen loopt ze los in bos, wei en tuin. Behalve legkorrel, gemengd graan en brood, kan ze onbeperkt groen, wormen en insecten bij elkaar scharrelen.

2

Mengelmoes hen van 16 jaar

'Ze was nog heel kwiek. Ze legde alleen geen eieren meer'. De informatie over haar leefomstandigheden is verder niet ingevuld, dus die weten we niet.

Antwerpse baardkriel hen van 16 jaar

'Ze krijgt een vale kam en het laatste eitje heeft ze met 9 jaar gelegd'. Met twee andere kippen heeft ze onbeperkt de ruimte (2000m²). Ze leven van een graanmengsel en wat ze verder bij elkaar scharrelen.

3

4

Mengelmoes hen van 15 jaar

'Ze ziet er wat ouder uit en het aantal eieren is minder geworden' (of gestopt, dat is niet duidelijk). Ze heeft 225m² tot haar beschikking. Met hoeveel andere kippen ze gehouden wordt, is niet bekend. Ze krijgt naast gemengd graan groenteafval uit de keuken en de tuin.

5

Kruising van een Noord-Hollandse blauwe en een kuifkip hen van 15 jaar

'Eén poot wil niet meer zo goed, dus ze loopt nu eigenlijk op één poot. Ze leeft samen met elf andere kippen op 80m² en krijgt legkorrel en scharrelgraan.'

Bezoekers van de website van Levende Have, vooral hobbypluimveehouders, deden mee aan een enquête. Ze konden invullen hoe oud hun oudste kip was. Ook werd gevraagd naar het ras, hoe groot het koppel was waarin ze werden gehouden, hoeveel ruimte ze hadden en wat ze te eten kregen.

Er werden 112 kippen opgegeven voor het onderzoek. Van 109 inzendingen bleek de informatie bruikbaar. We hebben de kip van 36 jaar uit het onderzoek gelaten, omdat ik dacht dat dat een typefout was. Mocht er echt een kip van 36 jaar zijn, wil de eigenaar zich dan melden, want dan moeten we dat rechtzetten. Dan krijgt deze kip een eervolle vermelding op de website en in het volgende nummer van het tijdschrift.

18

Tabel 1:

aantal kippen per leeftijdscategorie

Leeftijd in jaren	Aantal dieren met deze leeftijd
0-5	22 (20%)
6-10	56 (51%)
11-15	28 (26%)
>15	3 (3%)
Totaal	109 (100%)

Tabel 2:

Leeftijd per ras

Ras	Aantal dieren van dit ras	Leeftijd
Mengelmoes	28	3-18
Wyandotte	8	3-11
Wyandotte kriel	7	6-13
Leghen	7	1-9
Noord-Hollandse blauwe	5	4-10
Cochin kriel	4	4.5-10
Australorp	4	7-10
Totaal	63	

Tabel 3:

Ouderdomsverschijnselen bij hennen

Ouderdomsverschijnsel	Hoe vaak genoemd
Geen of minder eieren leggen	17
Moelijker lopen/springen	7
Slechter in de veren	4
Vermoeider en/of meer slapen	3
Langzamer	2
Slechtziend	2
Kamkleur wordt minder	2
Meer op zichzelf	2
Lager in de rangorde	1
Vatbaarder voor kalknagels, ruwere poten en luizen	3

Tabel 4:

aantal kippen bij de inzenders

Aantal kippen	Aantal inzendingen
1-5	34 (31%)
6-10	31 (28%)
11-20	26 (24%)
21-50	13 (12%)
>50	1 (1%)
Onbekend	4 (4%)
Totaal	109 (100%)

In tabel 1 staan de inzendingen ingedeeld in leeftijdscategorieën. De leeftijdscategorie 6-10 jaar is het hoogst vertegenwoordigd met 51% van de kippen, maar ook in de categorie 11-15 jaar zitten nog veel kippen, 26%. Ik heb de indruk dat een deel van de opgegeven kippen nog in leven is. Die gaan dus mogelijk nog ouder worden dan de categorie waarin ze nu zijn ingedeeld. Volgens het Guinness boek van wereldrecords was er in 2011 een kip in Noord-Amerika, genaamd Muffy, van 22 jaar oud.

In tabel 2 staat van de rassen waarvan de meeste inzendingen waren, welke leeftijden die rassen bereikten. De oudste kippen zijn allemaal mengelmoes kippen. Tien tot dertien jaar moet voor de meeste rassen wel haalbaar zijn. De leghennen, dus hennen die gefokt zijn op een hoge eierproductie, lijken minder oud te worden.

Oudste haan

De meeste inzendingen zijn hennen die 1-18 jaar oud zijn (geworden), maar er zijn ook 8 hanen 'ingezonden', met een leeftijd van 4-12 jaar. Worden hanen minder oud dan hennen of lijkt dat maar zo doordat er een veel kleiner aantal hanen is vermeld?

Sommige inzenders noemden bij hun eenjarige kip al ouderdomsverschijnselen. Om ziekteverschijnselen van ouderdomsverschijnselen te onderscheiden, heb ik alleen de verschijnselen bij de 36 kippen van 10 jaar en ouder als ouderdomsverschijnselen beschouwd. In tabel 3 staat welke ouderdomsverschijnselen genoemd zijn en hoe vaak.

Overigens zijn er ook heel kwieke oudere hennen. Een 14-jarige mengelmoes hen is nog steeds de baas over de zeven andere kippen. Ook een 11-jarige Drentse hoen is nog steeds de baas, ondanks dat ze 'langzamer wordt en vroeger op stok gaat'. Een 11-jarige Welsumer is niet alleen nog steeds de baas, maar heeft ook nog een kuiken groot gebracht. Ook de 16-jarige mengelmoes hen uit de top 5 van oudste kippen werd als 'heel kwiek' omschreven. De ouderdomsverschijnselen die bij hanen van tien jaar en ouder genoemd werden, zijn weinig kraaien en paren, meer liggen, niet meer de baas zijn en wat minder ondernemend.

Bieren leggen

Bij de ouderdomsverschijnselen werd genoemd dat er minder of geen eieren meer gelegd werden, maar tot welke leeftijd legt een hen eieren? De oudste hen van wie nog gemeld werd dat ze eieren legde, was een Hollandse baardkuifhoen. Ze is nu 13, maar legde tot vorig jaar nog eieren. Vanaf een jaar of 8 leggen de hennen minder of geen eieren meer, blijkt uit de meeste inzendingen die iets over eieren melden. Eén leghen van 9 jaar 'legt nog incidenteel een ei, hoewel ze niet meer op het nest kan'.

Hoewel het met leeftijd niets te maken heeft, waren we ook benieuwd naar hoeveel kippen men heeft. In tabel 4 staan de inzendingen ingedeeld naar aantal kippen in het koppel. Twaalf koppels werden in een ren van maximaal 10m² gehouden, waarbij de grootste bezetting 23 Serama's op 5 m² was. Acht koppels werden gehouden in een ren van 11-20 m², waarbij de grootste bezetting 12 dieren op 20 m² was. Eenenveertig koppels werden gehouden in rennen van 21 tot 400 m². Negenentwintig koppels hadden onbeperkt de ruimte, dus meer dan 400 m².

Tenslotte vroegen we wat de kippen te eten krijgen. Bijna alle koppels eten gemengd graan (82 van de 109), gevolgd door legmeel of -korrels (73 koppels), rauwe groente, fruit en tuinafval (62 koppels), zelf bij elkaar gescharrelde insecten, wormen en groen (59 koppels) en gekookte restjes (38 koppels). Tenslotte waren er kippen die compost kregen, gekookt ei, kant en klaarmaaltijden, meelwormen, yoghurt, muizen of taart.